

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas sayısı:1964/5

Karar sayısı:1966/45

Karar günü:8/12/1966

Resmi Gazete tarih/sayı:28.6.1967/12633

İptal dâvasını açan: Türkiye İşçi Partisi

İptal dâvasının konusu : 26 Ekim 1963 gününde yayınlanan 353 sayılı ve 25/10/1963 günlü Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 1 inci maddesinin dördüncü fıkrasının, 10 uncu maddesinin C, D, F bentlerinin, 11 inci maddesinin A bendinin, 12. ve 16 ncı maddelerinin ve 71 inci maddesinin 1 inci fıkrasının D bendi ile 3 üncü fıkrasının A bendinin Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının temel ilkelerine, 32. ve 138 inci maddelerine ve 65 inci maddesi delaletiyle (İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri koruma Sözleşmesi ve buna ek Protokolün Tasdiki) hakkındaki 6366 sayılı kanuna aykırı olduğu ileri sürülmüş ve Anayasa'nın 149. ve 150 nci maddelerine dayanılarak iptalleri istenilmiştir.

İLK İNCELEME:

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15 inci maddesi gereğince 30/1/1964 gününde yapılan ilk incelemede, dâva dilekçesinde sözü edilen genel yönetim kurulu ve merkez yönetim komitesi kararlarının ve dâva açma yetkisi başkaca bir kararla verilmişse o kararın onanlı örneklerinin gönderilmediği görülmüş ve 44 sayılı ve 22/4/1962 günlü kanunun 26 ncı maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca eksiklerin onbeş gün içinde tamamlanması için Dâvacıya tebligat yapılmasına, üyelere Şemsettin Akçoğlu'nun, dâva açma yetkisinin partinin en yüksek organı olan büyük kongrece verilmediği dâva dilekçesinden anlaşıldığına göre karar örneklerinin istenmesine yer olmadığı yolundaki muhalefetiyle ve oyçokluğu ile karar verilmiştir.

Dâvacının 30/1/1964 günlü kararda verilen süre içinde parti tüzüğü ile iki belge Örneğini gönderdiği görülmüştür. Bunlardan birincisi 6/9/1963 gününde İstanbul 8 inci Noterliğince 23242 sayı ile onanmış olup Türkiye İşçi Partisinin Genel Yönetim Kurulunun 12/5/1963 gününde Gaziantep'te yaptığı 76 ncı oturumda alınan kararın 6 ncı maddesinin örneğidir. Belgede (Çıkacak kanunlar hakkında, her biri için genel yönetim kurulundan ayrı ayrı karar alınmasına lüzum olmaksızın merkez yönetim komitesine, en yüksek organ sıfatıyla umumî selâhiyet ve dâva konularının tâyini ile gerekli iptal dâvalarının açılmasına ilişkin işlemlerin yapılması için tam yetki verilmesinin oybirliği ile kararlaştırıldığı) belirtilmektedir, istanbul 12 nci Noterliğince 18/2/1964 gününde 2787 sayı ile onanmış olan ikinci belge parti merkez yönetim komitesinin Genel Başkan Aybar'ın başkanlığında 23/1/1964 gününde yaptığı 113 sayılı toplantıda alınan kararın 1 inci maddesinin örneğidir. Belgede 25/10/1963 günlü ve 357 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 1 inci maddesinin dördüncü fıkrası, 10 uncu maddesinin C, D ve F bentleri, 11 inci maddesinin A bendi, 12. ve 16 ncı maddeleri ve 71 inci maddesinin 1 inci fıkrasının D bendi ile 3 üncü fıkrasının A bendi Anayasa'ya aykırı bulunduğundan Genel Yönetim Kurulunun evvelce verdiği yetkiye dayanılarak bu konuda iptal dâvası açılmasına oybirliği ile karar verildiği açıklanmaktadır.

13/3/1964 günlü Anayasa Mahkemesi toplantısına katılan üyelere Rifat Göksu, Şeref Hocoğlu, Salim Başol, Celâlettin Kuralmen, Ahmet Akar, Muhittin Gürün ve Ekrem Tüzemen : 44 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinin üçüncü fıkrası gereğince dâva dilekçesinde imzası bulunan

Esas sayısı:1964/5
Karar sayısı:1966/45

parti genel başkanını dâva açmaya yetkili kılan belgenin de genel sekreterliğe verilmesi zorunlu iken böyle bir belge gönderilmediğinden dâvaya bakılmıyacağı görüşünü ileri sürmüşlerdir.

44 sayılı kanunun 25 inci maddesinin 1 sayılı bendine göre; son milletvekili genel seçimlerinde muteber oy sayısının en az yüzde onunu alan veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsilcisi bulunan bir siyasî partinin (Tüzüğü uyarınca) en yüksek merkez organı, bir kanun veya yasama meclisi içtüzüğü aleyhine Anayasa'ya aykırılık nedeniyle iptal dâvası açılmasına en az, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar verirse, partinin genel başkanı veya vekili dâvayı açar. Genel Başkanın dâva açma yetkisi kaynağını yasadan aldığı içindir ki en yüksek organ, kararını verdikten sonra başkan adına ayrıca bir yetki belgesi düzenlenmesi söz konusu olamaz. 44 sayılı kanunun 26 ncı maddesinin üçüncü fıkrası hükmü, 25 inci maddenin 1 sayılı bendi ile birlikte ele alınırsa, yetki belgesi aranmasının ancak dâva dilekçesinde başkandan başkasının imzası bulunması veya dilekçeyi imzalayanın kimliğinin bilinmemesi hallerine hasrı gerekeceği ve 26 ncı maddenin üçüncü fıkrasının her iki durumda da özellikle en yüksek merkez organınca alınan dâva açma kararının onanlı örneğinin Anayasa Mahkemesine verilmesini sağlamağı hedef tuttuğu görülür.

Bu nedenle çoğunluk yukarıda açıklanan görüşü benimsememiş ve dâvaya bakılmak gerektiğine üyelerden Rifat Göksu, Şeref Hocaoglu, Salim Başol, Celâlettin Kuralmen, Ahmet Akar, Muhittin Gürün ve Ekrem Tüzemen'in muhalefetleriyle ve oyçokluğu ile karar verilmiştir.

Yine aynı toplantıya katılan üyelerden İsmail Hakkı Ülkmen, İbrahim Senil, Şeref Hocaoglu, Celâlettin Kuralmen ve Muhittin Gürün; Dâva açma yetkisi, yalnızca parti genel yönetim kurulunda bulunduğu göre bu kurulun hangi kanunlar hakkında iptal dâvası açılacağını açıklamaksızın merkez yönetim komitesine sadece genel yetki vermekle yetinmesinin yeterli olamayacağı görüşünü savunmuşlardır.

Türkiye İşçi Partisi tüzüğüne göre Merkez Yönetim Komitesinin Partinin en yüksek merkez organı sayılması gerekir. 353 sayılı kanun hakkında iptal dâvası açılmasına komitece karar verilmiştir. Azınlık görüşü bu nedenle benimsenmemiş ... ve eksikler 30/1/1964 günlü kararda açıklanan süre içinde tamamlandığından ve dosyada başkaca eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine 13/3/1964 gününde üyelerden İsmail Hakkı Ülkmen, İbrahim Senil, Şeref Hocaoglu, Celâlettin Kuralmen ve Muhittin Gürün'ün muhalefetleriyle ve oyçokluğu ile karar verilmiştir.

SÜRE SORUNU :

Esasın incelenmesine karar verildikten sonra aradan geçen zaman içinde Anayasa Mahkemesinin, Anayasalın 150 nci maddesinde yazılı dâva açma süresinin nasıl hesaplanması gerektiği konusundaki eğilimi 3/7/1964 günlü ve 1964/22-54 sayılı ve 26/10/1965 günlü ve 1965/39-56 sayılı kararlariyle kendisini göstermiş olduğundan, dâvanın açılma tarihine göre, esasa geçilmeden önce, süre sorununun incelenmesi ve çözümlenmesi zorunlu görülerek bu konudaki ek rapor okundu ve gereği görüşülüp düşünöldü :

Kimi hükümleri dâva konusu edilen 353 sayılı Kanun, 26/10/1963 günlü ve 11541 -mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Dâva dilekçesinin Anayasa Mahkemesi Genel Sekreterliğince kaleme havalesi günü 24/1/1964 tür. 44 sayılı kanunun 26 ncı maddesine göre genel sekreterin dâva dilekçesini kaleme havale ettiği günde dâva açılmış sayılır. Anayasa'nın 150. ve 44 sayılı kanunun 22 nci maddelerinde Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal dâvası açma hakkının, iptali istenen kanunun veya İçtüzüğün Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak doksan gün sonra düşeceği yazılıdır. Bu açık ve kesin anlatıma göre doksan günlük sürenin tesbitinde, Resmî Gazete'de yayımlanma gününün de hesaba katılmasının zorunlu olduğu meydana çıkar. Yasanın mutlak deyimle doksan günlük süre içine aldığı yayım gününü, bir günün 24 saat olduğu esasına dayanarak ve yayım saati üzerinde faraziyeler kurarak hesap dışı bırakmağı yer

Esas sayısı:1964/5

Karar sayısı:1966/45

verilemez. Öte yandan sürelerde kimi günlerin hesaba katılmaması öngörülümüşse Kanun koyucu ereğini şimdiye kadar hep açık ve özel hükümlerle belli edegelmiştir. Borçlar Kanunu (Madde-76) Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu (Madde-161) Ceza Mahkemeleri Usulü Kanunu Madde-39), İcra ve iflâs Kanunu (Madde-19), Vergi Usul Kanunu (Madde -18) bu tutumun başlıca örnekleridir. Yukarıda sayılan kanunlarda ve benzerlerinde akdin, tefhim veya tebliğin yapıldığı, yahut sürenin başladığı günlerin hesaba katılamayacağına dair olan hükümler, ancak o yasaların kapsamına giren işlere inhisar eder, Hele Anyasa'nın 150 nci maddesi gibi açıklık ve kesinlik bulunan yerlerde bu çeşit hükümleri, uygulanma alanlarını aşacak şekilde destek yaparak, yeni yorum ve manalandırmalara gidilmesi caiz görülecek bir davranış olamaz.

Yukarıda açıklanan tarihlere ve Anayasa hükümlerine göre dâva konusu kanunun Resmî Gazete'de yayınlanmasından başlayarak 91. gün yani iptal dâvasını açma hakkı düştükten sonra açılmış olduğu aşikâr bulunan dâvanın reddi gerekir. Üyelerden Feyzullah Uslu, Muhittin Taylan, İhsan Ecemiş ve Recai Seçkin bu görüşe katılmamıştır.

Dâvacı, dilekçesinde, ayrıca sözlü açıklama istemekte ise de varılan sonuca göre bu istem üzerinde durulmamıştır.

Sonuç :

Dâvanın, Anayasa'nın 150. ve 44. sayılı kanununun 22 nci maddelerinde yazılı 90 günlük süre dolduktan ve böylece dâva hakkı düştükten sonra açıldığına ve bu yüzden reddine üyelerden Feyzullah Uslu, Muhittin Taylan, İhsan Ecemiş ve Recai Seçkin'in muhalefetleriyle ve oyçokluğu ile 8/12/1966 gününde karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
İbrahim Senil	Şemsettin Akçoğlu	İhsan Keçecioglu	Feyzullah Uslu

Üye	Üye	Üye	Üye
A. Şeref Hocoaglu	Fazlı Öztan	Fazıl Uluocak	Sait Koçak

Üye	Üye	Üye	Üye
Avni Givda	Muhittin Taylan	İhsan Ecemiş	Recai Seçkin

Üye	Üye	Üye
Ahmet Akar	Ziya Önel	Lütfi Ömerbaş

KARŞI OY YAZISI

Çoğunluk, Anayasa'nın 150 nci maddesindeki doksan günlük sürenin hesap edilmesinde, iptali istenilen yasanın Resmî Gazete'de yayınlandığı günün hesaba katılacağı azınlıkta kalan üyeler ise Resmî Gazete ile yayınlanma gününün hesaba katılmayacağı, görüşünü benimsemiş bulunmaktadır. Çoğunluk, bir süreye başlangıç olacak günün hesaba katılmaması gerektiğinden bunun yasada belirtilmesinin Türk Yasa koyucusunun tuttuğu bir yol olduğu, Anayasa'nın 150 nci maddesinin yazılışının Türkçe bakımından çok açık bulunduğu ve bu yazılışa göre de yayınlanma gününün hesaba katılacağında tereddüt edileni iyeceği görüşündedir.

1- Anayasa'nın tartışma konusu 150 nci maddesinin başlığı (Dâva açma süresi) dir ve maddede (Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal dâvası açma hakkı, iptali istenen kanun veya içtüzüğün Resmî Gazete'de yayınlanmasından başlayarak doksan gün sonra düşer). denilmektedir.

Bu maddenin yazılışından anlaşılan durum şudur : Bir metin Resmî Gazete'de yayınlanacak ve bunun üzerinden doksan gün geçecek ve bu doksan günün geçmesiyle iptal isteme hakkı düşecektir. Türkçe bir cümlede (Şuradan başlayarak doksan metre sonra duracaksın.), Şu (günden başlayarak doksan gün sonra evine döneceksin.), (Bu günden başlayarak doksan gün sonra sınava gireceksin.), (Yazına bu günden başlayarak doksan gün sonra onu bitireceksin.) denildiğinde, başlangıç sayılan yerin üzerinden tüm doksan metre uzaklığın sayılacağı, başlangıç sayılan günün üzerinden tam doksan günün geçeceği anlamı çıkar. Bu sözlerdeki (Başlayarak) sözcüğü ile (Sonra) sözcüğü birlikte gözönünde tutulunca ve (sonra) nın belli bir başlangıç üzerine eklenecek nesneyi gösterdiği konusuna dikkat edilince, bu sözlerin başkaca yorumlanmasına gidilemez.

2- Bir an için Türk dili bakımından, tartışma konusu hükmün çoğunluğun benimsediği gibi yorumlanması gerektiği varsayılsa (Farz edilse) bile, hukukî bir metnin yorumlanması söz konusu olduğu için, hukuk dilinde ve Türk hukuk sisteminde böyle bir sözün ne anlama geldiğinin incelenmesi zorunluğu ortaya çıkar. Her şeyden önce şunu hatırlatalım ki bu günkü öztürkçede (Başlayarak) sözü, eski dildeki (İtibaren) sözünün karşılığıdır. Nitekim, Türk Dil Kurumunun çıkardığı (Türkçe Sözlük) te, (itibaren) sözcüğü, (den başlayarak,-den sonra, den beri : O günden itibaren- o günden başlayarak, o günden sonra veya o günden beri) diye açıklanmıştır. (Türkçe Sözlük -3. Baskı-Yeni Matbaa 1959 Ankara). Bu anlam, başka sözlüklerde de yazılıdır. (Ansiklopedik Türkçe Sözlük Kemal - Demiray, Ruşen Alaylıoğlu-İnkilâp ve Aka Kitabevleri Koll. Şti. 1964; Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat -Ferit Devellioğlu - Doğu Ltd. Şti. Matbaası Ankara 1962).

Şimdi kendi alanlarında genel hükümler koymuş olan yasalarda günle belli edilmiş süreleri incelersek şöyle bir durum ortaya çıkar :

a) Borçlar Kanununun 76 ncı maddesinde (Bir borç veya sair herhangi bir tasarruf akdin inikadından itibaren bir müddeti hitamında ifa ve icra edilmek lâzımgeldiği takdirde, vade aşağıdaki veçhile tâyin olunur : 1 - Müddet gün ile tâyin edilmiş ise borç, akdin inikat ettiği gün sayılmayarak müddetin son günü muaccel olur.) denilmektedir.

b) Medenî Kanunun 6 ncı maddesi uyarınca Borçlar Yasasının (a) da anılan hükmü Medenî Yasada geçen bütün süreler için de uygulanır.

c) 6762 sayılı ve 29/6/1956 günlü Türk Ticaret Yasasının 1 inci maddesi uyarınca, ticarî işlerde de, (a) da yazılı hüküm uygulanır.

Esas sayısı:1964/5
Karar sayısı:1966/45

ç) 1086 sayılı Hukuk Usulü Yarasasının 160 ıncı maddesinde (Müddetler, iki tarafa tefhim ve lâzım ise usulen tebliğ tarihinden itibaren başlar.), 161 inci maddesinin 1 inci fıkrasında ise (Müddet gün olarak tâyin edilmiş ise tefhim veya tebliğ edildiği gün hesaba katılmaz ve son günü tatil saatinde biter.) hükümleri bulunmaktadır.

d) 2004 sayılı İcra ve İflâs Yarasasının 538 sayılı Yasa ile değişik 19 uncu maddesinin ilk fıkrasında (Gün olarak tâyin olunan müddetlerde ilk gün hesaba katılmaz.) denilmiştir.

e) 213 sayılı ve Ocak 1961 günlü Vergi Usul Kanununun (sürelerin hesaplanması) başlıklı 18 inci maddesinde (Vergi kanunlarında yazılı süreler, aşağıdaki şekilde hesaplanır : 1. Süre gün olarak belli edilmişse başladığı gün hesaba katılmaz ve son günün tatil saatinde biter;) hükmü yer almıştır.

f) 1412 sayılı ve 20/4/1929 günlü Ceza Yargılama Usulü Yarasasının (Günle tâyin edilen mehiller) başlıklı 39 uncu maddesi (Gün ile tâyin edilen mehillerde, mehlin cereyanını istilzam eden tebliğ veya vakia günleri hesaba katılmaz.) şeklindedir.

g) 3546 sayılı ve 21/12/1938 günlü Devlet Şurası Kanununun 32 nci maddesinde (Esas dâva açma) süresine ilişkin olarak (idarî kaza yolu ile Devlet Şurasına dâva açmak müddeti, her nev'i muamele ve kararların alâkalılara usulü dairesinde tefhim veya tebliğinden itibaren yahut idarî vazifelerin ifası vesilesiyle vukubulan fiiler hakkında icraya ittıla tarihinden itibaren, hususî kanunlarda müddet tâyin edilmeyen hallerde doksan gündür.) denmiştir.

521 sayılı Danıştay Kanununun 67 nci maddesinde de (Danıştay'da idarî dâva açma süresi, her çeşit işlemlerde yazılı bildirim tarihinden itibaren, kanunlarda ayrı süre gösterilmeyen hallerde, doksan gündür. Adresleri belli olmayanlarla özel kanunlardaki hükümlere göre ilân yolu ile bildirim yapılan hallerde, özel kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, süre son ilân tarihinden itibaren on beş gün sonra başlar. Kanuna göre ilânı gereken düzenleyici ve genel tasarruflara karşı ilân tarihinden itibaren doksan gün içinde dâva açılabilir.) hükmü konulmuştur. Danıştay'dan edinilen bilgiye göre, yeni Yasanın yürürlüğe girmesinden bu yana yapılan uygulamalarda sürenin işlemlerine temel olan olayın geçtiği günler hesaba katılmamakta olduğu gibi eski Yasanın yürürlüğü sırasında da, belki bir kaç olayda başka bir yol tutulmuş olsa bile, sürenin işlemlerine yer veren olayın gerçekleştiği günün hesaba katılmaması ilkesi, sürekli olarak, benimsenmiş bulunmaktadır.

Anayasa'nın Temsilciler Meclisinde görüşülmesi sırasında iptal dâvaları için süre öngörülmesinin doğru bulunmadığı görüşüne karşı Komisyon Sözcüsü Ardiçoğlu bu sürenin alışılmış bir süre olduğunu, Danıştay Kanununda da bulunduğunu söyleyerek hükmün o zaman yürürlükte bulunan ve az önce anılan 3546 sayılı Yasanın 32 nci maddesinde yer alan süre hükmünden ve buna alışılmış olmasına bakılarak alınmış olduğunu bildirmiştir ve sonuçta metin olduğu gibi, kabul edilmiştir. Danıştay'daki uygulamalara göre ilk günün hesaba katılmaması dahi alışılmış yönler arasında bulunduğu için, Resmî Gazete'de yayınlanma gününün de hesaba katılmaması, Anayasa Koyucunun amacına uygun düşecektir.

h) 6183 sayılı ve 21/7/1953 günlü kamu alacaklarının alınmasına ilişkin Yasanın 8 inci maddesinde, bu yasada yazılı sürelerin hesaplanmasında Vergi Usul Yarasası hükümlerinin uygulanacağı yazılıdır. Buna göre, günlük süreler için bugün yürürlükte bulunan ve yukarıda e bendinde anılan hüküm uygulanacak demektir.

Borçlar Yarasındaki hüküm, Borçlar Hukukundan başka Medenî Hukuk ve Ticaret Hukuku alanını ve böylece bütün özel hukuk alanını, Hukuk Usulü Yarasındaki hükümle Vergi Usulü Yarasındaki hüküm, icra ve iflâs Yarasındaki hükümler Amme Alacaklarının Tahsili Usulü yasadaki hüküm ve nihayet ceza usulü yarasındaki hüküm bütün Türk Usul Hukuku Türk Cebrî İcra

Esas sayısı:1964/5
Karar sayısı:1966/45

Hukukunu, bundan önce Devlet Şurası, şimdi Danıştay Yasalarındaki hüküm ise bütün Türk idare hukuku alanını kapsamına almaktadır. Türk özel hukuku, Türk Usul Hukuku, Türk Cebri İcra Hukuku, Türk İdare Hukuku ise hemen hemen Türk Hukukunu meydana getiren hukuk kollarının yüzde doksanını bulmaktadır. Bütün bu alanlarda benimsenmiş olan bir kural, nitelikçe, özel bir kural olamaz, bu ancak genel bir kural olabilir. Gerçekten, bir kuralın veya bir hükmün hukukun genel hükümlerinden sayılması için onun hukuk alanlarının çoğunluğunu düzenleyen bir veya bir çok yasa da doğrudan doğruya veya dolayısıyla benimsenmiş olması yeterlidir; burada ise bu koşul (şart), gerçekleşmiş bulunmaktadır. Buna göre çoğunluk kararında ileri sürüldüğü üzere, günlük süreler başlangıç gününün hesaba katılmayacağı kuralının özel bir hüküm olduğu ve gereken yerlerde yasalarda özellikle gösterildiği yollu görüş, hukukça doğru değildir. Bu hükmün bir çok yerlerde yer almış olması, yasa koyucunun tartışmalara yol açmadan uygulamayı sağlama kaygusuna dayanmaktadır. Hele bu yasalar, ilgili oldukları hukuk dalının temel hükümlerini, genel hükümlerini koyan birer yasa olduğu için bu kaygı büsbütün haklı görülmelidir. Nitekim, bir sürenin son günü bir resmî ara verme gününe rastladığında o sürenin ara vermeden sonraki ilk çalışma günü tatil saatine değin uzayacağı kuralı da genel bir hükümdür ama hemen hemen bütün yasalarda tekrarlanmıştır; zira, (Bir kimsenin araverme gününde resmî bir yeri zorla açtırarak işlem yaptırması ve böylece sürenin son gününden yararlanması düşünülemediğinden) bu denli kolay anlaşılabilir bir konuda bile tereddüt edilebileceği hesaba katılmış ve sürenin uzayacağı belirtilerek uygulamalarda kesinlik sağlanmak istenmiştir.

Sürelerin hesabında Türk hukuk sisteminde benimsenen genel görüşün Anayasa'nın yorumlanmasında da kabulü, hukukî bir zorunluktur; çünkü, Anayasa dahi Türk hukuk sisteminde bir parçadır ve Anayasa'nın sözünden veya Özünden başka bir anlam çıkmadıkça, Anayasanın da Türk hukukunun genel kurallarına uygun biçimde yorumlanması, sisteme bağlı olmanın doğal (tabii) bir sonucudur.

Şunu da unutmamalıdır ki Anayasa Mahkemesi de bir mahkemedir ve bunun hâkimleri de birer hâkimdir. Bu bakımdan Anayasa'nın 132 nci maddesindeki (Hâkimler Anayasa'ya, kanuna, hukuka ve vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler.) kuralı, onlar için de uygulanır. Hukuka göre hüküm vermenin kapsamı içinde hukukun genel kurallarına göre yorum yapma dahi girer ki bu genel kurallar arasında hukuku bir sistem sayarak yorumda bulunma kuralı da vardır. Bu bakımdan Anayasa Mahkemesi, Anayasa yorumunda başka yasaların hükümleriyle Mahkemelerin anlaşılırlarıyla ilgilenemez yollu bir görüş doğru sayılmaz. Anayasa'dan hiç bir tereddüde ve tartışmaya yer bırakmıyacak bir kesinlikte anlam çıkmayan durumlarda Anayasa Mahkemesi de az yukarıda anılan Anayasa hükmü uyarınca öbür yasaların hükümlerinden veya yüksek mahkemelerin yorumlarından yararlanmak ile ödevlidir. Nihayet, 3/8/1962 günlü Resmî Gazete'de yayınlanan Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 1 inci maddesinde de Mahkemenin görevlerini Anayasa'da ve yasalarda gösterilen esas ve usullere göre yerine getireceği ve yasalarda ve içtüzükte hüküm bulunmayan durumlarda genel hukuk kurallarını uygulayacağı ilkesi benimsenmiştir. Burada (150) nci maddenin yazılışından veya Özünden ilk günün hesaba katılacağı anlaşılmadığı için (Yazılıştan bunun tam tersinin anlaşıldığı sonucuna varılmadığı bir an, varsayılsa bile (başlıyarak ... sonra)) nın günlük, sürelerin hesabında Türk hukuk sisteminde benimsenmiş kurala uygun olarak yorumlanması ve ilk günün hesaba katılmaması gerekir.

3- Bir an için 150 nci madde metninin yeterince açık olmadığı düşünülse bile, hak düşüren süreye ilişkin bir metnin yorumunda hakkın kolayca düşmesi sonucunu doğuracak bir anlayışın değil, hakkın daha zor düşmesini sağlayacak bir anlayışın benimsenmesi, hukuka daha uygun olur; zira bir hakkın ortadan kalkması için, onun ortadan kalkma nedeni sayılan olayın kesinlikle gerçekleşmesi şarttır. Tereddüt konusu olan bir yorum ise kesinliğe dayanmaz. Nitekim, Anayasa koyucu, üç aylık bir süre değil, doksan günlük bir süre öngörerek ayların, otuz, otuz bir veya yirmi sekiz çekmesinden doğan tereddütleri bile önlemek istemiştir. Demek ki çoğunluğun görüşü,

Esas sayısı:1964/5

Karar sayısı:1966/45

tereddüt halinde hak düşüren sürelerin hakkın daha geç sönmesini sağlayacak biçimde yorumlanacağı ilkesine de aykırıdır.

4- Kuruluş nedeni ve görevi, Anayasa'ya aykırı hükümleri iptal etmek olan mahkememizin eline gelen işleri, dar yorumlar sonunda inceleyemez duruma girmesi, Anayasa'ya uygun sayılmaz; çünkü böylelikle mahkeme belki artık, hiç bir adli veya idari dâvaya konu edilemeyecek olan bir yasa veya içtüzük hükmünün incelenmek olanağını elden kaçırmış olacaktır. Mahkemenin kuruluş nedeni ve temel görevi, usule veya dâva süresine veya dâva yetkisine ilişkin hükümleri geniş bir biçimde yorumlayarak Anayasa denetimini daha etkili kılmasını gerektirmektedir. Çoğunluğun benimsediği daraltıcı yorum, bundan dolayı Anayasa ilkeleriyle bağdaşır görünmemektedir.

5- Anayasa'nın 114 üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki (idarenin işlemlerinden dolayı açılacak dâvalarda süre aşımı, yazılı bildirim tarihinden başlar) hükmüne de işin kurulda görüşülmesi sırasında dayanılmış ise de, bu hükmün süre başlangıcı olan günün hesaba katılıp katılmamasını göstermek üzere değil, idari işlemlere karşı dâva süresinin geçmesi için yazılı bildirim şart olduğunu göstermek üzere konulmuş bulunması dolayısıyla tartışma konumuzla bir ilişkisi yoktur.

6- Batı Almanya Anayasa Mahkemesi Kuruluş Yasasında iptal dâvaları için öngörülen süre günle hesaplanan bir süre olmayıp aylık bir süre olduğu için oradaki hükümlerden karşılaştırmalı hukuk açısından bile olsa yararlanılamamıştır.

SONUÇ :

Yukarıda açıklanan nedenlerden ötürü sürenin geçmiş olduğu yollu çoğunluk kararına karşıyız.

Üye
Feyzullah Uslu

Üye
Muhittin Taylan

Üye
İhsan Ecemiş

Üye
Recai Seçkin